

Т Е З И

DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-MKfpgoe-2022.01>

УДК 81'25:808.51-029:32

*Баклан І. М., Ковальська А. Є.
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

Політична промова є невід'ємною частиною політичної комунікації, під час якої відбувається поширення думок та ідей. Вона є заздалегідь підготовленим текстом для інформування аудиторії про певну подію у політичному житті. Головна мета політичної промови полягає у приверненні уваги колективного слухача та впливі на нього. Текст промови поєднує у собі декілька функцій: аргументативну (переконання шляхом наведення доводів), апелятивну (вплив на думки слухача, нерідко із використанням маніпулятивних стратегій) та експресивну (викликання у слухача певних емоцій, почуттів і переживань).

Згідно з наявними визначеннями політична промова – це підготовлений виступ на актуальну тему з позитивною та негативною оцінкою даних, що має на меті досягнення політичних цілей, пов'язаний із соціальною дією та процесом комунікації, у межах якого порушуються теми податків, імміграції, релігійних питань, світових подій тощо (Хацер, 2022: 203). Текст політичної промови поєднує у собі риси публіцистичного, наукового та художнього стилів. Стилістичними ознаками промов є антитеза, оксюморон, паралелізм і риторичні запитання. З огляду на лінгвостилістичне оформлення політична промова являє собою виступ (парламентський, мітинговий або воєнний), який містить позитивну чи негативну оцінку лексику на гострополітичну тематику. У ролі мовця виступає політичний діяч, що представляє певну політичну силу, тому характерними рисами промови є ідейність, конфронтація та політична пропаганда. Вираження ідейної позиції може супроводжуватися «ударними» перифразами, порівняннями й зіставленнями, епітетами та метафорами,

морально-етичними антитезами, ствердними запереченнями, повторенням певних ідеологем, гіперболами, акцентуванням окремих слів і виразів, оказіональними новотворами, аритмічним синтаксисом та експресивним тонуванням (Самойлова & Подвойська, 2016: 236).

Політичні промови з високою щільністю інформації містять загальноприйняті та авторські скорочення. Нерідко у текстах промов зазначаються посилення, містяться цитати, афоризми, власні назви (персоналії, назви народів, країн, географічних об'єктів, найменування установ, періодичних видань і культурно-історичних об'єктів), епітети, утворені від прізвищ відомих постатей, узагальнених назв певних об'єктів чи явищ. Для мови політики типовою є наявність великої кількості політичних термінів, лакун, неологізмів, фразеологічних одиниць метафор, які можуть створювати лінгвостилістичні перешкоди під час перекладу промов. Наприклад, у промовах А. Меркель наявні усі три типи концептуальних метафор: онтологічні, структурні та орієнтаційні (Семотюк, 2013: 99). Метафорична одиниця у політичній комунікації становить проблему для перекладача через її багатогранність і наявність у ній концептуальної та прагматичної складових (Дольник, 2019: 187).

Лінгвостилістичні аспекти перекладу політичних промов пов'язані з передачею емоційно-оцінних властивостей мовних одиниць на лексико-граматичному рівні. Загалом можна виокремити три групи засобів експресивності в текстах цих промов: синтаксичні, морфологічні та лексичні. Для експресивів у синтаксичному плані характерні повтори, паралельні та парцельовані конструкції, неагентивний підмет і номінативні речення (Дольник, 2019: 185; Крилова & Мудревська, 2017: 209).

Морфологічні експресивні засоби політичної промови охоплюють шар різної частиномовної приналежності: займенники, допоміжні дієслова, підсилювальні частки, прикметники в різних ступенях порівняння тощо (Крилова & Мудревська, 2017). До лексичних засобів експресивності належать експресивні епітети, метафори, метафоричні порівняння, персоніфікації, ідіоми тощо (Дольник, 2019). Як відомо, основними способами перекладу політичних промов є повний буквальний і комплексний переклад із використанням трансформацій. Для відтворення лінгвостилістичних особливостей тексту оригіналу перекладач послуговується прийомами лексичної заміни та лексичного запозичення (транскодування та калькування), а також семантичним прийомом мутації за рахунок деметафоризації (напр., для зниження урочистості та емоційності) або компенсації, експлікації (конкретизації чи описового перекладу), імплікації (генералізації чи опущення),

модуляції (сміслового розвитку). Допоміжним прийомом перекладу може виступати перекладацький коментар.

Отже, переклад політичних промов пов'язаний із подоланням лінгвостилістичних труднощів, що виникають під час передачі емоційно-оцінних властивостей мовних одиниць, виражених за допомогою синтаксичних, морфологічних і лексичних засобів експресивності. Під час перекладу політичних промов небажано використовувати буквальний переклад. Для відтворення лінгвостилістичних особливостей тексту оригіналу перекладач може скористатися лексико-семантичними прийомами запозичення, мутації, модуляції, експлікації чи імплікації. У разі, якщо застосування цих прийомів ускладнює сприйняття тексту перекладу носієм цільової мовної культури через недостатній рівень фонових знань, у пригоді може стати допоміжний перекладацький прийом у вигляді перекладацького коментаря.

Використана література:

1. Дольник, І. (2019). Відтворення категорії експресивності в політичному дискурсі (на прикладі інавгураційних промов американських президентів). У А. Г. Гудманян, С. І. Сидоренко (Ред.), *Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика* (с. 184–189). Аграр Медіа Груп.
2. Крилова, Т., Мудревська, І. (2017). Прагмакультурний аспект перекладу політичних промов. У А. Г. Гудманян, С. І. Сидоренко (Ред.), *Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика* (с. 206–210). Аграр Медіа Груп.
3. Самойлова, І. В., Подвойська, О. В. (2016). Лексичні особливості політичних промов. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія «Філологічні науки»*, 1, 235–238.
4. Семотюк, О. (2013). Концептуальна метафора як механізм реалізації когнітивної матриці «Свій – Чужий» у політичному дискурсі (на прикладі виступів А. Меркель). *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 17(266), 98–101.
5. Хацер, Г. О., Жаворонкова, В. В. (2022). Особливості англомовних політичних промов та їх перекладу українською мовою. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Журналістика»*, 2, 1, 33(72), 202–207.